

ЧАРЛС СИМИЋ,
АМЕРИЧКИ ПЕСНИК СРПСКОГ ПОРЕКЛА

О ИСТОРИЈИ И ИСТИНИ

Поезија има моћ да утиче на животе појединаца. Песма је нешто што настаје сарадњом двоје људи, песника и читаоца, који се никада раније нису срели. Песник може бити одавно мртав, а његов читалац петнаестогодишња девојчица која ноћу не може да заспи. Наравно, постоји поезија која има амбиције да изрази националне трагедије, колективне емоције, али ја такву поезију не пишем. И међу песницима постоји заједнички код. Јер, као што шваље знају како се шије хаљина, тако и песници знају како су неке песме прошивене.

Хронично патим од несанице, тако да сам већ навикнут да будем сам са својим мислима у тами. Понекад кажем себи да би требало да спавам, али, истина је да ми не смета ни бесаница, упркос чињеници да ћу сутрадан бити веома уморан. Бог је, говоре нам, такође обузет несаницом, а ни звезде баш не спавају много. Осећам велику част што сам у таквом друштву”, каже Чарлс Симић, амерички песник српског порекла, остављајући нам могућност да осетимо и како настају његове песме, овенчане најзначајнијим светским наградама за поезију, укључујући Пулицерову. Боравећи недавно у Београду Чарлс Симић је Београђанима читао своју поезију, која се у српском преводу може пронаћи у неколико издавачких кућа: Нолит, Паидеиа, Откровење, КОВ, а од недавно и Народна књига. У својим исповестима Симић је записао и ово: “Моја лична историја и историја двадесетог века су као дете и слепа мајка на улици. Она тетурала, прича сама са собом, пева и цвили док предводи пут кроз неку прометну раскрсницу. Помислили бисте да је једино значење историје да истину весело постави наглавачке!”. Разговарамо углавном о историји и истини.

Да би се насликала истинита слика света потребно је гледати отворених и затворених очију. Какав је свет данас, на почетку 21. века, уколико га тако посматрате?

– Гори него икада. Средњи Исток изгледа као да ће да експлодира, биће још ратова, још етничког чишћења, још покоља. Видим то и отворених и затворених очију. Ко би помислио да ћемо у 21. веку имати верске ратове?

У том и таквом свету, путања Ваше биографије има занимљиве топониме: Београд, Париз, Чикаго, Њујорк, који су одређени и врло податним временом за доживљај и писање. Шта је то што ипак одређује Ваш живот, што га чини другачијим, већ онако како се наши животи разликују, обликовани судбином или нашим сопственим енергијама?

– Заборавили сте Њу Хемпшир, где живим последњих 35 година у једном малом селу. Мој живот је свакако испао врло чудан. Док сам био у Београду нисам ни помислио да ћу живети у Паризу или Њујорку. Нисам имао никаквих амбиција да одем са Палилуле. На пут су ме навели Хитлер, Стаљин и Тито. Због њих је мој отац напустио земљу, а ја сам са мајком отишао за њим.

Поменули сте у једном разговору да у Америци живите као сваки просечан

Американца. Какав је то живот?

– Радим све као просечан Американца. Идем колима на посао, имам своју кућу, ђубре бацам на локалном ђубришту и са комшијама се препирем о локалној политици и порезима.

После 1982. године недавно сте поново били у Београду. Колико се град променио?

– Нема више комунистичких симбола. Београд све више личи на ужурбани европски град. Посебно нови део. Крај у ком сам ја одрастао остао је прилично непромењен. Куће и станове треба доста реновирати. Док шетате градом, примећујете огромно сиромаштво али и огромно богатство. Већина људи које сам познавао или су умрли или емигрирали, тако да је било помало тужно прошетати улицама где су они некада живели.

У Њујорку, како рекосте, можете да наслутите животну причу сваког кога сретнете на улици. Како је са Београђанима које сте сретали?

– Није баш тако. У Америци сам 53 године и то могу боље овде да наслутим. Србима се толико тога десило у последњих 15–20 година... Могу само да замислим какав им је био живот.

Помислили сте и да је једино значење историје да истину весело постави наглавачке. Ту би негде, поезија била попут мачијег концерта под прозором собе у којој се пише званична верзија стварности. Уколико је поезија обраћање Богу, а пишу је и ђаволи и анђели, какве су јој моћи?

– Поезија има моћ да утиче на животе појединца. Песма је нешто што настаје сарадњом двоје људи, песника и читаоца, који се никада раније нису срели. Песник може бити одавно мртав, а његов читалац петнаестогодишња девојчица која ноћу не може да заспи. Наравно, постоји поезија која има амбиције да изрази националне трагедије,

БИОГРАФИЈА

Чарлс Симић, Американца и Србин, један је од највећих модерних америчких песника. Рођен је 1938. у београдској грађанској породици и у овом граду провео је детињство, и дане окупације 1941–45. Са породицом је почетком педесетих емигрирао из Југославије и после краћег боравка у Паризу доселио се 1953. у Сједињене Америчке Државе. Наставак његове биографије је типично амерички: рано се одваја од родитеља, почиње да ради најразличитије послове да би се издржавао, поред осталог продаје кравате, исправља читуље и огласе у новинама, а за то време се ванредно школује и креће по уметничким круговима Њујорка и Чикага. Данас живи у околини Стафорда, професор је енглеског језика на Универзитету у Њу Хемпширу, ожењен је Американком с којом има троје деце.

Објавио је више од десетине песничких књига, од којих је она под називом *Свет се не завршава* добила Пулицерову награду 1990. Добио је признање Гугенхајмове и Мекартурове задужбине и преводилачку награду PEN-а. Превео је на енглески готово све важне песнике и остварења класичне и модерне српске поезије и објавио их у бројним појединачним збиркама и антологијама. Први је Србин члан америчке Академије уметности. (Други Србин амерички академик, Михајло Пупин, био је члан једне друге академије, за науку.)

ПОКАЈАЊЕ

Пре много година Симић је, како бележи његов преводилац Весна Рогановић, у кафићу у Сан Франциску случајно упознао свог “целата”, песника Ричарда-Дика Хјуга и преобразио га у пацифисту. Чувши да се Симић управо вратио из Београда, а не знајући да је овај тамо случајно одрастао, нацртао му је на салвети прецизну мапу града на ушћу Саве, са мостовима, поштом, ранжирном станицом... У Београду он никад није био, додуше, али га је из ваздуха гађао савезничким бомбама, помутивши Симићима ведар ускршњи благодан 1944. године. Иако му је Чарлс после прве чашице опростио младалачку непромишљеност, Хјуг је у “Писму Симићу из Болдера” поред осталог написао:

“Драги Чарлс, драго ми је што си избегао бомбе...”

Следећи пут, да будеш сигуран да ћеш преживети, седни на мост који покушавам да погодим и маши...

Где год био на кули земаљској, ти си на сигурном. Циљам, али моје бомбе су бомбоне и изгубио сам авион-предводник.

Твој пријатељ Дик.”

колективне емоције, али ја такву поезију не пишем.

Из које енергије, емоције или инспирације Ви исписујете поезију? Како она реално настаје, постоје ли доба дана склонија стиху?

– Песме се пишу на безброј различитих начина. Инспирација ми може бити неко искуство, фраза коју сам начуо, група речи. То је само почетак. Непрестано дорађујем песму тако да се ретко дешава да је оно са чим сам почео, исто као то што сам добио на крају. А што се времена тиче, чини ми се да сам ја песник летњег заласка сунца и дугих бесаних зимских ноћи.

Писали сте о Васку Попи, Марини Цветајевој, Абеларду Морелу... Имам осећај да сте их много боље разумели, него што је то уобичајено. Имају ли песници некакав заједнички код?

– Свакако. Као што шваље знају како се шије хаљина, тако и песници знају како су неке песме прошивене.

Колико је, и да ли је, Пулицерова награда променила Вашу каријеру?

– То ми је много значило неколико месеци. Чак су одушевљени били и локални бакалини и аутомеханичари. Али, много је воде протекло од тада. Данас то људи ретко кад спомињу. Било је лепо једно време, али ми није променило живот на дуже стазе.

То у шта верујемо нас прилично одређује као људе. Шта је то у шта Ви верујете, после свега?

– Верујем да постоји нешто што се зове истина и да човек мора да говори истину. То је тешко. Лакше је себи причати бајке. Уз то, цео свет почива на лажима. Наши политичари лажу, ваши политичари лажу. И ја лажем, иако се свим силама трудим да то не радим.

Шта је то за шта се и данас вреди борити?

– За истину, коју нико не жели да чује, наравно, а опет је истина та која нам може помоћи као појединцу и као људима. ■

Драгана МАРКОВИЋ